

megkezdett katalógus is létezik (pl. kéziratos cédulakatalógus, szerzői betűrendes, ETO szerinti tárgyszó-katalógus stb.), de sajnos egyik sem fedti az állomány egészét. Tekintettel olvasóink, kutatóink számának növekedésére, illetve egyéb könyvtárosi tennivalóinkra is, elsődleges feladatunknak tekintjük, hogy belátható időn belül, azaz néhány év alatt elkészítsünk egy használható, a könyvtár valamennyi dokumentumára kiterjedő digitális nyilvántartást, és így gyorsabbá tegyük az információszolgáltatást, segítsük saját további munkánkat. Jelenleg két adatbázisban dolgozunk fel a különféle dokumentumtípusok katalóguscéduláit. Az ún. *Antik*-ban az 1850 előtti dokumentumokét, az *Új Könyv* adatbázisban az 1850 után kiadottakét. Ezzel a módszerrel az utóbbi időszakban (négy hónap alatt) 22 258 új rekorddal, vagyis 8504 dokumentum adataival bővült az adatbázis. Összehasonlításképpen a korábbi módszerrel (autopszia alapján) hatéves munkával 35 ezer rekordot, azaz 10 223 dokumentumot digitalizáltunk.

Az Orbis program lehetőséget nyújt arra is, hogy egy-egy speciális feladatra, kutatásra külön adatbázisok készüljenek. Ilyen vállalkozás például az iskolai értesítők, az egyházmegyei szemantikusok digitalizálása, mely a helytörténeti kutatásokhoz nyújthat segítséget. Egyházi levéltárakban folyik ezen kívül a már említett anyakönyvi feldolgozás és a hivatali iktatókönyvek digitalizálása, vagyis jól visszakereshető digitális forráskiadványok, segédletek szülehetnek a program segítségével.

Az *Új Könyv* adatbázisunk rövid szerkezeti ismertetése (a fiók megnevezése után az *i.* indexelt, az *sz.i.* szavanként indexelt, a *kapcs.* kapcsolódó mezőt jelent):

1. *Könyv* (fiók, köznyelven adatlap) mezői: 1. Főcím (i) 2. Raktári jelzet (kapcs.) 3. Alcím (sz.i.) 4. Egyéb címadat (sz.i.) 5. Egyedi szerző (kapcs.) 6. Egyedi közreműködő (kapcs.) 7. Kötetjelzés (i.) 8. Kiadásjelzés 9. Megjelenés helye (kapcs.) 10. Kiadó neve (kapcs.) 11. Megjelenés éve (i.) 12. Terjedelem (i.) 13. Illusztráció 14. Méret (i.) 15. Megjegyzés (i.sz.) 16. ISBN (i.) 17. Tárgyszó (kapcs.) 18. Párhuzamos cím (kapcs.) 19. Szerzőségi közlés 20. Testületi szerző (kapcs.) 21. Testületi közreműködő (kapcs.) 22. Sorozat (kapcs.) 23. Sor. szám 24. Mellékl. szám 25. Melléklet (kapcs.) 26. Említett helynév (kapcs.) 27. Említett személy (kapcs.) 28. Kötete (kapcs.)

29. Ár (i.) 30. Kötés (i.) 31. Feldolg. (i.) 32. Azonosító (i.) 33. Beviteli dátum (i.)

2. *Személyek* (fiók) mezői: 1. Személy neve (i) 2. Fordítatlan név (kapcs.) 3. Névváltozata (kapcs.) 4. Foglalkozása (i) 5. Szül. hely (kapcs.) 6. Szül. év (i) 7. Hal. hely (kapcs.) 8. Hal. év (i) 9. Műk. hely (kapcs.) 10. Műk. kezdete (i) 11. Műk. vége (i) 12. Beviteli dátum (i) 13. Feldolgozó (i) 14. Módosítás dátuma (i)

3. *Testületi közreműködő* mezői: 1. Segédadat a tételhez kapcsoláshoz (i) 2. Funkció (i) 3. Közreműködő testület (kapcs.) 4. Megjegyzés (sz.i.) 5. Beviteli dátum (i) 6. Feldolgozó (i) 7. Módosítás dátuma (i)

4. *Testület* mezői: 1. Testület megnevezése (i) 2. Beviteli dátum (i) 3. Feldolgozó (i) 4. Módosítás dátuma (i)

5. *Tárgyszó* mezői: 1. Tárgyszó (i) 2. Meghatározás (sz.i.) 3. Latin név (i) 4. Görög név (i) 5. ETO (i) 6. Megjegyzés

6. *Sorozat* mezői: 1. Sorozati cím (i) 2. Alcím (sz.i.) 3. Párhuzamos cím (sz.i.) 4. Egyéb címadat (sz.i.) 5. Szerzőségi közlés (kapcs.) 6. ISSN (i) 7. Megjel. hely (kapcs.) 8. Fősorozata (kapcs.) 9. Megjegyzés 10. Beviteli dátuma (i) 11. Feldolgozó (i) 12. Módosítás (i)

7. *Raktári lelőhely* mezői: 1. Raktári jelzet (i) 2. Régi jelzet (i)

8. *Egyedi közreműködő* mezői: 1. Segédadat a tételhez kapcs. (i) 2. Funkció (i) 3. Közreműködő személy (kapcs.) 4. Megjegyzés (sz.i.)

9. *Helynevek* mezői: 1. Hely bevett neve (i) 2. Hivatalos név (kapcs.) 3. Ország (kapcs.) 4. Megye (kapcs.)

További segéd adatlapok: Illusztrációk, Bibliográfia stb.

Fischerné Grócz Zita
Főszékesegyházi Könyvtár
Kalocsa

Számítógépes képzés a Könyvtári Intézetben

(Az igazi hír ebben a tudósításban az, hogy új tantermet kapott a Könyvtári Intézet oktatási osztálya az Országos Széchényi Könyvtár épületében.)

1989 tavaszán a könyvtárkezelői tanfolyam záróvizsgájához még vagy 15 mechanikus írógépet hordtak össze az akkori KMK ötödik emeleti

tantermébe, hogy az egyik gyakorlati feladatot, egy hivatalos levél megírását teljesíthessék a hallgatók.

Ugyanebben az évben, nyárutón, ugyanebben a teremben harminc Gorkij könyvtári kolléga ülte körbe az oktatási osztály egyetlen XT típusú PC-jét, és ismerkedett a számítógép-kezelés és -használat rejtelmeivel.

Később (nemsokára), amikor hat darab 286-os géppel megindult hivatalosan is a számítógépes képzés, a 645-ös munkaszoba adott helyet ehhez. Szűkös volt, nyári délelőttökön szinte elviselhetetlenül meleg, időnként, a túlduzzadt létszám miatt levegőtlen, de ezt gyakoribb szünetekkel ellensúlyozni lehetett.

Immáron a 12. tanfolyami csoportok kezdik meg tanulmányaikat ebben a félévben az intézet által a rendelet adta lehetőséggel élve indított alapfokú számítógépkezelő/használó tanfolyamon, amelynek újabb lendületet adott a 2000/1-es, a közgyűteményi dolgozók hétéves periódusokra előírt kötelező továbbképzéséről szóló rendelet.

A gépek száma azóta tízre nőtt, s kellene még nyolc, hogy gazdaságosan működhessen az a két

szomszédos munkaszoba összenyitásával kialakított oktatási kabinet, amely pár napja készült el a régi, tíz évvel ezelőtt is számítógépes képzést kínáló helyen, a vári nemzeti könyvtári épület 644-645. szobája helyén. Internet-használati, katalogizálási tanfolyamoknak és intézményen belüli, illetve további akkreditált képzéseknek is helyet ad az új, kényelmes tanterem. (F.)

Új adathordozók: compact flash-, smart-kártya

Fantasztikus terület a számítástechnikáé és a miniatürizálásé. A kettő most úgy találkozott, hogy a digitális fényképezés számára kellett kigondolni a filmet helyettesítő képhordozót. Ez részben, pl. a Sony cég gyártmányai esetében, a számítástechnikában alkalmazott kivethető mágneslemez, a flopi lett, más cégek pedig új adathordozót rendszeresítettek az új technikához. A digitális fotómasinákhoz adott programmal a fényképek átmenthetők a számítógépre, és ott albumba rendezhetők, szerkeszthetők, nyomtathatók, bár a fotónyomtatók és a speciális fotónyomtató papír ára egyelőre elég magas, jóval többbe kerül, mint amit a hagyományos fotóért fizetünk.

A digitális fotó azonban teljesen átalakíthatja eddigi fényképezési szokásainkat és felvételeink használati módját is, mint ahogy hajdanában a diafotózás tette ezt. Például a tévékészüléken nézhetjük a PC winchesterén vagy CD-n lévő fotóalbumunk feiratozható, dátumozható képeit.

A kétségkívül szintén drága minilemez azonban fantasztikus lehetőséget kínál más célokhoz is: a 128 megabájtos CF-lemez tökéletes eszköze lehet nagyméretű számítógépes állományok szállításának.

A smart- és compact flash-kártyát olvasó berendezés ugyanis úgy viselkedik, mint a többi háttértároló, vagyis bármely fájlkezelővel átmásolhatók, áthelyezhetők a postabélyegnél alig nagyobb (mindössze 4,3x3,6 cm-es) és a még ennél is kisebb smart-kártya állománya a PC-re. (F.)

